

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminea, Fieca una data pe septemana. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tiera esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doidiacari, or 3 galbini mon. suatória. Se prenumera la postele o. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 10.

Brasiovu, 15 Februaru, 3 Febr. 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Cuventarea

tienuta la audienti'a din 6 Fauru de Ecs. S'a P. metropolita Andreiu, conducatorul deputatii romane*).

„Mai. imperatesca regia Apostolica,
Pré gratiósse si pré inaltiate Domne!

Candu Mai. Ta 'nante, d'ast'a cu 17 ani ai pasitu pe sacru lu tronu alu gloriosiloru Tei strabuni, ai binevoitu Mai. Ta a promulgá marea maosima evangelica a indreptatirei egali pentru tóte besericele crestine si tóte popórele, pe cari ingri-girea intielépta a provedintiei ddieesci le au impreunatu intr'unu statu potinte sub fericitoriulu sceptru alu pré inaltiatei case domnitórie Absburgo-Lotaringice, si de secle le tiene nedepartite.

Prin acést'a se nascura cele mai vie sperantie in popó-rele oredintiósse a le Mai. Tale si noi celebráramu atunci numele iubitului monarcu, carui-a Ddieu i a datu intieleptiune, tarie, putere si dile, pentru cá promisiunea cuventului imperatescu se o sigileze cu binecuventat'a fapta a indeplinirei pentru tóte tempurile.

Incuragiate si imbucurate de resolutiunea mare si marimósá a Mai. Tale, desclinitu acele beserice si popóre privescu catra unu viitoriu mai frumosu, carora pana acú, pentru nefavorirea relatiuniloru, sórele egalei indreptatiri n'a lucitu incaldindu cu deplin'a sa splendóre.

Si noi, Romanii de religiunea gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, uitandu unu trecutulu lungu, plinu de doreri, amú indreptatu privirile nóstre plinu de incredere nemiscata catra tronulu Mai. Tale, de la a carui-a indurare, dreptate si gratia asceptamu renvieroa unui dreptu vechiu istoriculu alu beserice gr. or. si care erá adencu inradecinatulu in memori'a credintiosulu poporu.

Cererile nóstre pré umilite insocite de sentiementele credintiei de supusi ce nici candu se olatinara, au aflatu pré gratiós'a ascultare in inim'a pré nobilelu monarcu.

Prin biletulu imp. din 24 Dec. a anului trecutulu, Mai. Ta ai binevoitu a incuviintiá: cá pentru Romanii gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a se se infintiese o metropolia nedependinte, oordinata celei serbesci, si cá beserica eppale din Transilvani'a se se radice la demnitatea de metropolitana.

Adeno'a recunosointia pentru marea binefacere a acestui pré inaltu actu imp. de gratia, ne aduce in aceste momente solene la pólele sacru lu tronulu, pentru cá se asternemu cu umilintia sentiementele nóstre cele mai vie si mai intime de multumita pentru ca grati'a pré inalt'a si bunavointi'a parintésca a Mai. Tale imp. reg. Apostolice i primesce si pre Romanii de relegiunea gr. or. sub potintele scutu prin noue semne de gratia si iubire parintesca.

Mai tare si mai cu efectulu de catu sentiementele nóstre proprie de multumire, se va esprime multumit'a nestérta a intregulu poporu romanu gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, care, infintierea pré gratiósá a metropoliei, o va considerá pentru totudeaun'a de o dovéda permaninte despre indurarea, dreptatea si grati'a imp.

*) Membrii deputatiunii au fostu: Archiep. si metropolitu Siaguna; episc. dioc. de Aradu Procop. Ivacicoviciu; mare propriet. Andreiu Mocioni; septv. S. Popoviciu; cons. de curte la canc. trans. I. Moldovanu; archimandritu I. Popasu; com. supr. alu Aradului G. Popa; vicepres. trib. reg. trans. si dietale I. cav. Alduleanu; capit. supr. distr. Fagarsiu I. cav. Branu de Lemeni; admin. comit. cetatii de Balta Puscariu; cons. tablei reg. de Pest'a Vinc. Babesiu; secret. de curte la canc. ung. D. Ionescu; cons. reg. Dr. Pomutiu; protosinc. metrop. N. Popea; protosinc. Aradu Mir. Romanu; protop. de Lugosiu Marcu; protofisc. Carasiu Fil. Pascu; ases. la trib. camb. Aradu, Bogdanu; prop. de fabrica in Beserica-Alba Radoloviciu; curatoru bes. Lugosiu C. Udrea; negot. si antieste com. in Caransebesiu I. Petia. „Conc.“

Si in nisuinti'a neintrerupta d'a educá crestini pii imperatiei lui Ddieu, cetatiani folositori statulu si in ambele supusi multumitori si credintiosi pururea pré inaltiatei case austriace, beserica romana gr. or. se va stradui cá in tóte tempurile se remana démna de grati'a si bunetatea imp. la care s'a impartesitu in mesura mare, si la care man'a binecuventatóre a Mai. Tale se se indure a o impartasi pré gratiosu si mai departe intru efectuirea lucrulu impéputu.

Ddieu Te tiena, spriginésca si scutésca pre Mai. Ta spre binele, fericirea si pacea tuturoru besericeloru si popóreloru impreunate sub potintele sceptru alu glorióssei case domnitórie de Austri'a.

Mai. S'a imperatulu respunse la adres'a deputatiunii romane:

„Me bucuru ca am potutu plini dorintiele Romaniloru din Ungari'a, Transilvani'a si marginile militari, prin reinfintierea metropoliei. Recunoscú credinti'a si alipirea Romaniloru catra tronulu, de cari ei in cele mai grele impregiurari dédera probe necontestate. Me bucuru inca de a poté saluta de archiepiscopulu si metropolitu pe unu barbatu pré meritatu de tronulu si patria, intru care Eu, precum si toti romanii gr. or. avemu deplina incredere.“

M. S. imperatulu asecura apoi natiunea rom. de ulteriore favore si gratia si se indurá a inderepta catra fia-sce care membru cate-va cuvinte gratiose, dupa aceea demise deputatiunea, care de aici máre la Archiducele Raineru, la Esc. loru: Schmerling, Mensdorff, Lasser, Mecéri, Plener, si la cancelarii de curte: Zichy, Maslady, Reichenstein.

Bugetulu culteloru si alu instructiunii publice preliminatu pentru Ungari'a.

Bugetulu de care ne este aici vorb'a, preliminatu pe an. 1865 nu este intocmitu asiá, pentru cá se poti vedé curatu, catu face recerinti'a preste totu, din caus'a ca ne cum se fia aratate veniturile anuale ale metropoliiloru, episcopiiloru, capituleloru, monastiriloru, care compute la unu locu, suie la sume relative mari; eara asiá numitululu fondu relegiosu alu Ungariei comunu tuturoru dieceseloru catolice este insemnatu la tit. 3 cu venitu anuale de v. a. fl. 1,117.523. Din acesta se re'mpartu la nenumerate trebuintie 1.108.896.

Si prin urmare se arata unu prisosu de 8.627.

Cu tóte acestea la capu 9 tit. vedi figurandu si cultulu r. catolicu si celu gr. catolicu cu órecare sume cá date dela statu. Póte fi ca acestu casu de diferintia este numai parutu si ca la timpulu seu se va esplica. Pentru noi de o cam data este de ajunsu a consemna aici cifrele aciá precum le aflamu petrecute in preliminaru. Deci

la acelasu tit. vinu: Cá fundatiuni si ajutóre la:

Cultulu romano-catolicu	v. a. fl. 27.996.
Episcopi'a gr. catolica si capitulu din Lugosiu	25.935.
Vicariulu si la 2 preoti gr. cat. ruteni	744.
Evangeliciloru de ambele confesiuni	94.400.

Sum'a 149.075.

Afara de acea suma la tit. 9 mai vine cá „spese ale patronatulu“ 804.

Tóte celelalte trebuintie le copere numitele confesiuni din fondurile proprii; numai este de insemnatu, ca beserica gr. catolica din Ungari'a trage ajutóre din fondu celu mare alu catolicismulu, inse catu? Acésta nu se póte sci altumintrea decatu sumandu mai multe cifre si mai mari si mai mici respandite in tóte rubriceloru fondu relegiosu si mai pe la tóte dieceseloru gr. catolice, pentru oare operatiune astadata ne lipsesce timpulu.

Bugetulu instructiunii publice ilu vei afla sub patru titule sumatu asiá: La capu 9 tit 7. Suprem'a directiune a scóleloru din Ungari'a si anume 5 directori de districte cu cancelariile, pausialele, adjunctii loru etc., tragu din visteri'a comunu a statulu v. a. fl. 24.653,

Tit. 10 unde vinu 3 academii de drepturi, 1 facultate teologica (cea din Iaurinu, numai 10 gimnasii mari, 5 mici, politehniculu din B u d'a, 2 scóle reale, 4 preparandii, cateva scóle din monastiri coprinde sum'a preliminara de „ 458.326.

Ei, dar' totu acolo e insemnatu, ca fundus studiorum arunca venitu anuale curatu „ 453.384.

Prin urmare statulu suplinesce la acea suma numai v. a. fl. 4.942.

Tit. 11 suna: „fundatiuni si ajutóre“ 26.601.

Aici inse nu e lamuritu, cá ce fundatiuni se fia acelea, facute ordinaru dela statu séu de catra particulari, si nici catu este venitul din fundatiuni si catu e ajutoriu curatu din visteri'a statului; póte fi inse, ca cu timpu se voru limpedi si aceste indoilei.

Tit. 12 coprinde „spese de patronatu“ fl. 168.

Adica in catu fisculu si respective statulu e intru intieslesulu vechiu patronu la vreo scóla séu alt'a.

Din aceste cifre s'ar cunósce, ca intru adeveru cultele si instructiunea publica din Ungari'a au relative pucina trebuintia de ajutoriu statului, in catu póte fi ca ou timpu regulandu'si fondurile si veniturile mai bine, nici de atata n'ar' avea trebuintia.

Despre universitatea din Pest'a e de insemnatu, ca acésta isi are fondulu seu din vechime, eara venitul ei se insemna pe 1865 cu v. a. fl. 248.786.

Acelu venitu re'mpartitu pe tóte 4 facultatile, pe biblioteci, amploiati etc. etc. ou „ 235.864.

Remane unu prisosu anuale de v. a. fl. 12.922.

Caus'a cumca academi'a ungrésca de sciintie nu o aflamu petrecuta in bugetu, se póte descoperi din insasi istori'a urdirii si a cresterii ei prin colecte si ajutóre faoute din sinulu natiunii magiare. (Ma in 1861 de unde numai s'a pututu. R.)

Bugetulu cultului si alu instructiunii publice preliminaru pentru Dalmati'a, Croati'a si Slavoni'a.

Cu acestu bugetu vomu fi si mai scurti.

La capu 11 tit. 7 se vedu

2 referinti ai instructiunii publice cu platile, diurnele si banii de calatori'a v. a. fl. 5.570.

La tit. 8 Institute relegiósae, cum parochii, monastiri, capitule, seminarii dotate sum'a de v. a. fl. 155.406.

Din oare fondulu religiosu alu loru da numai „ 37.108.

Prin urmare ajutorinlu este de „ 118.298.

La tit. 9 cá fundatiuni si earasi ajutóre totu de cultu „ 21.396.

Tóte aceste sume se dau numai pe sam'a cultului catolicu, pentrucu in acelea tieri nici ca sunt evangelici, eara locuitorii de confesiunea gr. resaríténa (n. u.) isi au precum se scia, fondurile proprii, pe care nu le amesteca cu ajutóre de ale statului. Acelea fonduri prin urmare nici ca se potu cunósce din bugetu; intr'aceea póte fi ca publiculu va avea ocaziune de ale cunósce din alte funtani.

Greco-catolicii inca tragu ceva din susu aratatele venituri; adica mic'a episcopia gr. unita dela Crisiu (Kreuz), cum si seminariulu ei priimesce cu totulu v. a. fl. 6.792. Li se mai da si ceva ajutoriu pentru clericii pe carii ii au in Augustineu, in seminariulu centralu si in Pazmaneu din Vien'a.

Pentru instructiunea publica si anume p. academi'a din Agramu, 3 gimnasii mari, 1 micu, 1 preparandia, unele scóle primarie si altele calugaresci tragu numitele tieri v. a. fl. 88.393.

Din acésta suma inse statulu numera in doua posturi numai „ 12.781.

Din contra fundus studiorum din Ungari'a ii ajuta pe anu cu „ 50.500.

Eara restulu pana la sum'a totala ilu dau slavo-croatiu din veniturile proprii

Nu mai scól'a nautica (marina) dela Fiume o tiene statulu din visteri'a publica cu v. a. fl. 3.308.

Ceva d. senatulu imperialu.

In senatulu imperialu mai in tóte siedintiele se facu referade asupra petitiunilor din diverse parti, numai din tierile corónei Ungariei nu vinu inainte; inse evreii ei suplinescu pe totu loculu, dandu petitiuni pentru favoriri, d. e. si in sied. din 3 Febr. unii pentru cá se numai fia opriti a intra si in graniti'a militaria, de unde erau eschisi. Romanii, cá candu s'ar' afla in paradisulu prisóscloru tacu si despre apasarea

contributiunei si a recrutarii, finantie, negociului, numai cele date la dieta ei vedesce ca gemu su sarcini. —

In 3 Febr. se incepura desbaterile asupra proiectului regimului despre miciorarea contributiunii de capu in Transilvani'a si O b e r t, cá referente reportésa in obiectulu acest'a. N'aru crede cineva, ca se afla in senatu si contrari dreptei pretensiuni a Ardelenilor de a se desfiintia acést'a dare atatu de nedrépta: cá caliculu se platésca pentru capu atata catu si boerulu; si totusi se aflara multi contrari chiaru si proiectulu regimului, care totu mai miciorésa cu o a treia parte darea pe capu, ér' nu o desfiintiasa. Asia d. e. S c h n e i d e r dep. din Austri'a inferióra dice, ca Transilvani'a cu tóte suferintiele totu n'are dreptu a pretinde, cá scadiamentulu darii capului se'lu acopere alte tieri si propune, cá proiectulu regimului se se inapoiesce comitetulu spre a aplaná impucinare darii capului cu urcarea contributiunii pe pamentu, cá cum acésta n'ar fi ér' sarcina mare si nu scadiuta. Si ce vomu dice la aceea, ca a fostu spriginitu fórté tare?! — Fura inse si partenitori; d. e. br. Tinti propuse se se stérgea cu totulu darea capului, care face numai sum'a de 411.000, ca si asia ea totu nu se póte incasá.

In siedinti'a din 6 Febr. deputatii ardeleni intre cari si G. Baritiu si Gav. Mana au aপরatu cu multa energia acesta cauza, inse cu tóte aceste abia se primi mai in urma impucinare capitatiei dupa proiectulu regimului.

Inainte de ce amu produce aceste cuventari mai pe largu ne miramu si noi cu „Botschft.“ de opozitiunea stangei, care cá liberala si opozitionala de profesiune avea detorintia a sprigini usiurarea ardelenilor; si déea totu n'au facut'o, apoi si noi suntemu moralicesce siliti a rumpe o lance asupra benevoitiei si consecintiei principiale a ei, care n'ar' trebui se fia supusa neci patimei, neci unilateralitatii. Déca e adeveru, ce dice „Botsch.“, in Nr. 38, cumca caus'a de capetenia, ca steng'a s'a opusu, cá Ardélulu se nu se faca acést'a favóre, fienduca dnii din steng'a sunt amariti asupr'a deputatiloru ardeleni, pentrucu acestia si dau votulu spre a sprigini ministerulu in contr'a opozitiunii loru la bugetu, si numai din caus'a acést'a se desbraca de principiulu libertatii loru, care si facia cu dusimanulu inca trebue respectatu: apoi steng'a trebue se fia si patimasia. — Dupa „Botsch.“ Herbst facuse apelu catra deputatii ardeleni, cá se tiena cu steng'a la mediolocirea economiei in bugetu, ér' O b e r t intregi acést'a descoperindu, ca déca ardeleni se voru opune in contr'a regimului in cestiunea bugetului, acésta se fia pretiulu, pentru care steng'a apoi inca se va aretá aplecata la miciorarea contributiunii pe capu pentru Ardélú; si cine ar' fi creditu, cá opozitiunea se se conduca si de patimi de resbunare, parasindu natur'a principioiului libertatii loru, numai pentrucu ardeleni sasi si romani au votatu de regula cu ministerulu. Asta fapta nu si-o póte justificá steng'a neciodata, fienduca e intemeiata pe motive esite din picu séu patima resbunatória. Asia Ardélulu vede din fapt'a acést'a, ca gélusi'a se afla vighiatória si intre reprezentantii deosebiteloru provintie, cari temenduse, ca usiurarea unei provintie va incarcá pe cealalta, se conducu in judecat'a loru mai multu de acést'a gealusia, decatu de convictiunile adeverului, déca sunt bine informati. Cumca inse informarea in caus'a contributiunii nule-a lipsitu, dovada ne sunt chiar' si cuventarile deputatiloru ardeleni si mai aprópe a deputatulu B a r i t i u si Gav. M a n u, din cari singure se poteau convinge cu totii despre adeverulu, ca Ardélulu suferu in tóta privinti'a mai grele sarcini, decatu Boemi'a Dlui H e r b s t si decatu tóte provintiele reprezentate de steng'a. — In numerulu viitoriu vomu publicá si din desbaterile resp. Pana atunci Ardélulu ascépta cu adenca oftare, cá se esperiesse odata, ce va se dica a tiené longa senatulu imperialu!

R.

Din situatiunea Marmatiei. (Capetu.)

— Nobilime, scumpa nobilime! Unde, si la ce piedisiu tarpeicu ai impinsu tu caus'a nationalitatii tale si a poporului romanu, de candu cu fatal'a constitutiune feudalistica ai luat asuprati si conservarea paladiului lui. Uitatu, ce conservatoru ai fostu pana acum, ca te ai scapatu si pe tene pe lunecusulu oelu fatalu, si ti ai pierdutu acum totu ecilibriulu corpului teu, in catu adi alergamu noi se te scótemu din profunditatea aduncului, in care te pierdi spre daun'a poporului natiunei tale, inse tragundu si viati'a nationala politica a acestuia in ruina tu tine! Retrageti pasii cei gresiti! si caindute de indiferentismulu si incuri'a, cu care ne ai parasitu si periclitatu limb'a si ecosistinti'a — pe viitoriu — cea politico nationala, intindene man'a, dar' trezita din beti'a intereseloru

oastice, cari nu mai au inscris pe frunte, ca se voru mai reintroce vre odata la crengulu séu, cá rondunic'a dupa trece-rea viscoleloru de érna, ca viitoriulu vostru e legatu de interesulu nostru nationalu intocma cá si alu nostru; re'ntórcetive dara si fiti mai bine duci eluptatori ai dreptului nostru politico-nationalu, de catu sclavi lingusitori si machini despretiuite, pe cari favoritiu vostri ve intrebue numai pana candu si potu face mendrele cu voi, ér dupa aceea ve arunca in camar'a lepadatureloru, care e loculu conservatoriu alu re-negatiloru lumei; luati esemplulu nobilimei romane din Ardealu, care facu cauza comuna cu poporulu si adi se afla, pe catu au potutu strabate, totu mai reinaltiati la óre care stima nationala si la unu dreptu politicu nationalu! Ma luati e-csemplu si dela nobilimea maghiara, care departe, cá se'si parasésca nationalitatea in 48, ajutata de voi si a facutu inca si pe poporulu seu intregu auprematicu cu limb'a pe gutulu, umilirea si neconsiderarea nóstra, et facsimile si tu cu popo-rulu teu, fora a trece preste mesur'a dreptatii; si cu poteri unite, tari cu poporulu la spate, recastigative respectarea drep-turiloru egale politico nationale fora care ni s'a croitu perirea la toti. Tocma la diet'a acésta se vedemu de cointielegere si a casa si in dieta si in pace si in lupta! —

Se vedemu, cum ne pasce si preotimea:

In Sigetu, afora de catedr'a pentru limb'a romana in gimnasiulu r. c. si preparandi'a cu profesori demni de tóta stim'a si onóra, nu mai este scóla romana! —

Din partea clerului cunoscú unu barbatu adevératu ro-manu pe D. vicariu foraneu Mihaiu Pavelu, care inso-citu de vr'o cativa preoti inteleginti lucra fórté multu pentru mantuirea poporului seu din periculósa stare de acum. —

Cá unu adevératu parint' este luptatoriulu celu mai ze-losu pentru nationalitate in Marmati'a, si incatu a propasitu sentiulu acesta apucandu radicini si in tierisióra acésta, cam prin dinsulu a propasitu. Déca nu ia sucesu inca a stérni preotimea intrégu din nepasare, in care se mai légana o parte mare, nu e vin'a lui!

Elu va patrunde si animile acestora, ca este greu a vin-deca dintr'una data morbulu cronicu de multe sute de ani invechitu. —

Candu vinu preoti mai multi la Sigetu la tergu, ei audi si pre dinsii vorbindu, chiaru si intre sene, limb'a maghiara; te dóre, oa'i vedi si in tempulu de facie atatu de maghiari-sati, in tempulu, candu romanii se lupta pentru limb'a si na-tionalitatea loru in Transilvani'a si Ungari'a o lupta mai se-riósa decatu tóta seriositatea! —

Aduceptive aminte fratiloru de scomotulu din anulu 1861, celu straordinariu, celu facea asia numit'a petitiune a roma-niloru din Maramuresiu de pe la Visieu, cu care cutediá o fractiune renegata a se rogá de diet'a ungara, cá se remana limb'a oficiósa numai cea maghiara, si nu voiá a introduce limb'a romana in cercuri curate romane! si ce vei dice de te vei infaciosiá cu intieleginti'a de aicea si cu preoti atatu de nepasatori?! Te vei convinge de adevérulu durerosu! —

Nu e mirare dara, déca poporulu din Marmati'a nu pre-oepe binele lui si da renegetiloru nostri lucrulu la mana, a face cu elu dupa placu. Or botiu, or cocolosiu. —

De scoli poporale nici nu voiescu a aminti, de acestu unicu modu de instructiune, prin care s'ar' poté redicá popo-rulu nostru din intunereculu ignorantiei, in care devine aicea prin economi'a evreiloru, pana isi perde si mosiór'a si cas'a, incatu se pomenesce d'odata numai lipitu de saracitu.

Multu ostenece D. vicariu si in priviinti'a acésta. Cu unu esemplu onorabilu a pasitu si la scol'a din Slatina. S'ar' puté repará totu reulu, de aru avé Marmati'a mai multi barbati d'acestia!

Acum se mergemu si la sate, se vedemu óre poporulu mai remas'a romanu?

In valile cele romantice dela Sigetu incolo, unde locuesce poporulu romanu nemestecatu cu ruteni, vei vedé ómeni fru-mosi cu statura inalta si voinici; vei vedé urmatorii acoloru eroi, cari cu bracie tari si cu o bravura admirabila alunga-sera tartarii din patri'a loru; vei vedé unu poporu blandu si muncitoriu, care la marginea teritoriului romanu — asupritu din tóte partile — a scóitu a'si pastrá nationalitatea romana pana in diu'a de astadi, de si fú parasitu de nobilimea lui. Apa trece, petrile remanu! —

Poporulu acesta in adevéru ne indatorédia a ne ingriji de elu mai bine in interesulu nationalu, cá se nu scada prin saracia si necultura.

Motive sante cá acestea ar' trebui privite cu caldura din partea Romanimei, si in specie de catra acei barbati din Mar-

mati'a, cari se tragu din sange romanu, si totu nu au ochi se vedea si anima se simta!

Mai este tempu, ajutati, alaturative cu buna voiintia ace-loru barbati cu sentiulu adevératu nationalu, cari ostenescu pentru binele acestui poporu!

Continuati cu entusiasmulu, care intr'o clipita ve pro-vediú la 1861 cu un'a preparandia nationala si ve restaurati redicanduve si organisanduve scoli nationali, dar' scoli si nu fabrici pentru maghiarisare, si nu, nu cedeti ursitei séu dupa espresiunea strabuniloru nostri: Tu ne cede malis, sed contra audentior ito! — (Sorietu, nu taceti, mai datine celu pucinu date, descoperitine dorerile si lipsele, cá cunoscundule se le trimbitiamu si asia se ajutam cu totii la vindecarea loru, nu cea momentana numai, ci cea pentru sece preedificatória, ca cu noi este Dumnedieu! — Martiali.

Conferintia in Vien'a. „Bécsi Híradó“ repórtésá, ca gub. Ungariei conte Moritz Pálfi, c. Valentin Török, St. de Melczer, o. Herman Zichy, St. Priviczter si Coloman Velle, consiliarii Papay si Bartos tienura conferintia pentru defige-rea principiiloru, pe cari au a se face propunerile la Maiestate in privinti'a mesuriloru de a se redica judetiele militari si in privinti'a presei precum si in caus'a pregatiriloru pentru dieta, care dupa „Bécsi Híradó“ sunt de natura a multiumi sparantieles natiunei pentru redesteptarea vietii constitutionale.

Cronica esterna.

ITALIA. Turinu. Dupa departarea lui Victo-ru Emanuelu la Florenti'a poporulu se inversiunase si mai tare. In 4 se facura noue demonstratiuni chiar' si vro 500 de femei inarmate cu betie, lucrátorie in fabric'a de tabacu si acum remase fara de pane, facura unu sgomotu cu stri-gate: „diosu cu ministeriulu! pane! ca avem copii si nu-i potemu lasá muritori de fóme!“ Erá aprópe, cá se se in-cinga una lupta intre militia si poporu. — Regele poftise, ca municipalitatea din Turinu se-si arate intr'una adresa parerea de reu pentru scandalulu ce s'a facutu; dar' sindiculu cetatii Marchesu Rora obervá curirului regescu cu cuvintele: „nu se joaca, candu plange patri'a.“ Cu tóte acestea municipali-tatea totu a tramisu adresa si deputatiune.

Turinu 8 Febr. Corpulu diplom. fú invítatu, cá se se pregatésca de a se muta la Florenti'a. Generalulu Cialdini n'a primitu comand'a despartimentului 1. militare si in locui se denumi Cuchiari.

Imperatulu Napoleonu fiendu insciantatu prin tele-grafu despre misicarea din Turinu dede regelui estu respuunsu laconicu: „Inschimba-ti resiedinti'a.“

In Franci'a se suna, ca Napoleonu cugeta a pune pe fiulu seu Napoleonu alu IV-lea pe tron, pana ce e inca la viétia, dandui unu consiliu de regentia si pe princ. Napoleonu in fruntea lui — Totu acést'a se crede si despre Victoru Emanuelu si despre Sultanulu care estu din urma a si denumitu consiliu de regentia pentru fiulu seu Jusuf. — Parisulu cu Rom'a se afla totu in in-cordare si Franci'a a tramisu la Civita-vechia unu va-poru de avisu, cá se se opuna intrigiloru burbonice spanióle, ce se tiesu pentru Rom'a in contra Franciei. —

MAREA BRITANI'A. Londonu 7 Fauru. Astadi se deschise parlamentulu. In cuventulu de tron se dice, ca incheinduse intre Austri'a, Prusi'a si Danimarc'a tractatulu de pace, impartesirile primite dela poterile straine o facu se spe-rese, ca nu e a se teme de o repetita conturbare a pacii europene. — Despre alte cauze europene tace cu totul. — Facia cu Americ'a Angli'a e neutrala si s'aru bucura, candu s'aru face o invoie impaciuta. Uniunea pentru unu centra-lismu alu statelorú s'ale americane s'a aprobatu. In Japanu a pasitu in societate cu Francii, staturile unite scl. in contra revoltantiloru, cari le conturba drepturile de comérciu si a intaritu amicitia cu regimulu. In Australi'a resbelulu cu in-surgentii reésa cu sucesu. Finantieles tierii stau bine; lips'a in cercurile ou fabriciele a mai incetatu. — Irlandi'a are im-belsiugare. Proiecte se voru propune intre altele si pentru instructiunea poporului. Ambele oase au votatu adrese. Ata-ta e totu cuprinsulu mesagiului. —

RUSIA. In vér'a trecuta esise unu ucasu imperatescu, pentrucá lenga fiesce care guvernatoru ad. prefectii de pro-vincia se se aleture si corporatiuni séu comitete consultátorie alese din resp. provincie. Alegerile s'au facutu fara multu sgomotu, pentruca oficialii fraterisara cu poporulu, incatu a-cest'a alese mai totu din oficiali reprezentantii lui. — Acum voru incepe adunarile respective, cu care inase nobilimea nu e multiumita, fienduca una astufeliu de reprezentantia o pri-vesce numai de ilusoria; de aceea ea prin adunarile s'ale s'a

contielesu, cá ér' se céra constitutiune imperiala cá in anii trecuti; dór' va poté reapucá influința asupra poporului in mana.

Nobilimea din Moscova tocma a tienutu una adunare. Cont. Orloff Dawydoff, unu ampoiatu de curte dimpreuna cu altii fura conductorii. Golochwastoff se incumetá a vorbi in publicu, ca imperatulu se nu-si uite neciodata, ca densulu inca se tiene de boerimea rusésca si ca elu e de acést'a alesu. Va veni tempulu, candu nu va mai avé pamentu de daruitu la plugari, si atuncia neci spriginu intr'ensii nu va avé; de aceea imperatulu se nu mai dediosésca intr'atat'a pe nobilimea. Resultatulu adunarii fú, ca se votá unu memorialu cu 270 in contra la 36 voturi, catra imperatulu, care se lu predé una deputatiune. Acesta cuprinde omagiu si multumire, aretandusi credința, ca imperatulu va merge mai departe cu introducerea constitutionalu, si indémna pe imperatulu, cá se conchiame unu senatu imp. generalu din totu imperiulu, inse numai din sinulu boerimii, pentruca ea e celu mai securu spriginu alu tronului rusescu, si legile facute de ea voru fi sante si inaintea poporului s. c. l.

Va se dica, ca aristocrati'a si in Rusi'a inca se pone in fruntea natiunii pentru drepturi mai mari politice. Imperatulu Alecsandru conchiama senatulu seu pentru acést'a, care in 26 Ian. si decise, cá adunarea boerilor de Moscova se se inchida si propunerile loru se se deschiaré de nule. Diurn., ce a publicatu adres'a s'a confiscatu, redactorul s'a inchisusi tipografi'a s'a sigilatu. Imperatulu se se fi dechiaratu in caus'a acést'a, ca nu va introduce regimulu constitutionalu in Rusi'a, ér' fiendu motivatu de impregiurari de a face constitutionalismu, va publicá mai d'antaiu legi fundamentale liberale, pentrucá camerele viitorie se nu se mai póta reintóree la ideele feudali. — Regimulu a aflatu, ca polonii ajutati si de Garibaldi voru reincepe lupt'a. —

ROMANIA 8 Febr. Abia trecura vre o cateva dile, de candu veduramu stramutarea in ministeriu prin retragerea min. Cretulescu si Steege si acum ne pune la mirare, ca si ministrulu pres. Cogalniceanu si Bengescu inca si-au datu demisiunile si Altetia S'a le-a si primitu, denumindu prin decretulu din 26 Ian. pe Dlu Constantinu Bozianu cá min. pres. si de interne, ér' pe Georgiu Vernesu min. de justitia (se intielege, ca si de cultu si instructiune?) si pe Ioanu Stratu min. de finantia in loculu fostului Steege, care s'a denumitu membru alu curtii de oasatiune. Omenii mai profundu cugetatori nu se potu conteni a nu combiná schimbarile acestea in ministeriu cu apropiarea tempului, candu e se se puna in pracsu legea rurala, care in adeveru are lipsa de una alegere de persóne cu caracteru fórté solidu si necesabilu, cá se póta multiami cu administrarea nestirbatei dreptati tóte partitele interesate la ecsecutarea acestei legi.

Camera deputatiloru se constituise in 16 Ian. in comitete secrete spre a se consultá despre legea pentru asiedierea baseloru de a redicá pe viitoriu contributiunea pe pamentu precum si despre organisatiunea contributiuniloru prin cetati si orasie. Mare problema, numai chei'a proportionalei impartiri a contributiunei se nu saie de neci o favóre, ci numai de mesur'a averiloru tuturoru fora distinctiune.

Clerulu Romaniei a tramisu metropolitulu una adresa de gratulatiune la noulu titulu ce l'a primitu ad. „titululu de metropoliu Primat alu Romaniei“, ceea ce dovedesce, ca clerulu e multumitu cu nou'a organizare, si cu noulu proiectu de lege despre alegerea metropolitiloru si episcopiloru votatu de camera, dupa care preotimea se considera cá diregatori de statu. —

Ministeriulu de justitia, cultu si invetiamentu a ordonatu, cá se se tiena pe la 8 óre sér'a in sal'a ministeriului de instructiune prelegeri publice scientifice din scientia, arte, literatura, istoria si economi'a de statu, la care se potu impartasi toti doritorii de ascultatu. Prelegerile se voru tiené de Dni Essarcu, Vasilie Alecsandrescu, Nicola Racovitia, Marsilacu, Bacaloglu, A. Petrescu si altii.

Caus'a drumulu de feru se apropia de realizare, fienduca societatea angla a drumuriloru de feru generala a incunosciintiatu pe regimulu romanescu, ca va luá intreprinderea, déca i se voru face acelea concesioni, cari se dederu si pentru societatea Moldava. M. W. Henri Ward concesionariulu inca silesce lucrulu, in catu, déca camera si regimulu voru face acestea concesioni, la primavéra se va poté

incepe line'a dela Bucuresci la Giurgiu dupa credința diu nalului „la Voix de la Roumanie.“

Postalu. (urmare). Tarifa scrisoriloru este margiuit in greutate pe grame fara deosibire de distantia in teritorulu tierei.

Pentru fia cara scrisóre simpla séu de 15 grame inclusiv tacs'a este de 20 parale.

Déca greutatea ei trece peste 15 pana la 30 gram tacs'a suplementaria est: de alte 20 parale si asia inainte.

Scrisóre simpla este aceea ce nu trece peste 15 gram sol.

Francarea obiectelor dupa tarif'a postei usióre séu d scrisori se face prin lipire de marci postale ce s'au adoptat cu Efigiea M. S. Domnitoriului.

Marcile postale sunt de trei diferite culori si de trei diferite preciori, precum urmédia:

de 2 parale culóre galbena, de 5 par. culóre albastra, de 20 parale culóre rosia.

Aceste marci se potu cumpará pe la statiile telegrafo postale, si pe la comercianti in ori ce cuantitate, cari se aplicu pe scrisori, cá si la noi scl.

Tarif'a pentru transportarea grupuriloru si a pachetelor de valóre este marginita:

a) Dupa distantia locului de primire si pana la acelu de predare. b) Dupa valórea declarata. c) Dupa greutatea obiectului si d) Cu adaugirea tacei de recomandatia.

Pentru fia care obiectu (afara de bagagele pasageriloru) fara deosibire de valóre, greutate de distantia; tacs'a de recomandatia este 20 parale.

Tacs'a de valóre este pentru fia care suma pana la 500 lei pe distantia:

1 séu pana 15 ore 10 parale, peste 15 la 30 ore 20 par., peste 30 la 45 ore 30 par., peste 45 la 60 ore 1 leu, peste 60 la 80 ore 1 leu 10 par., peste 80 la ori ce dist. 1 leu 20 par.

Tacs'a de greutate este de diumetate chilogramu de distantia

1 séu pana la 15 ore 10 parale, peste 15 la 30 ore 20 par., peste 30 la 45 ore 30 par., peste 45 la 60 ore 1 leu, peste 60 la 80 ore 1 leu 10 par., peste 80 la ori ce distan. 1 leu 20 par.

Se esplica ca la tacsare se va socoti in parte suma pentru valóre si suma de greutate.

Pentru scrisori cu bancnote, bonuri, obligatii, politie, cupóne, mandate si alte documente ce inlocuescu valóre baniloru se va plati numai tacs'a dupa valóre declarata si recomandatia.

Pentru scrisori séu adrese ce se anecsediu pe langa grupu séu pachetu, cá avisu, nu se va lua nici o plata déca aceia nu va trece greutatea de 15 grame, éra fiindu mai mare tacs'a se aplica dupa tarifa de scrisori scl.

Tacs'a pentru unu locu ocupatu in deligenti'a este de 3 lei de ora pe numerulu postelor ce va circula, de la loculu pornirei pana la acelu alu mergerei.

Tacs'a pentru bagagiulu pasageriloru prin deligenti'a ce trece peste 15 chilograme si 500 lei valóre gratisu, se va plati pe valóre si greutate dupa tarif'a de grupuri.

Tacs'a pentru stafete in greutate pana la 20 chilograme este tacs'a indoita a unui calu micu pe ora socotita de la loculu pornirei pana la acelu alu destinatiei si osebitu de acést'a se va mai lua pentru o stafeta in ori ce departare:

1 leu tacs'a espeduirei, 20 parale pentru liberarea recepsei, si 20 parale pentru recepise de întórcere.

Respunsuri: Lugosiu: Totu astéptu datele tóte, fora cari? — Reginu: N'aveti cuventu. Inca totu in procesu si — Dees: Continuare. Gherl'a: De acord. Nasaudu: Tóte voru urma. Vien'a: S'a facutu. Se urmeze.

Cursurile la bursa in 14. Februaru 1865 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 36 cr. v.
Augsburg	—	—	112 „ 50 „
London	—	—	113 „ 15 „
Imprumutulu nationalu	—	—	79 „ 45 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	72 „ 50 „
Actiile bancului	—	—	807 „ — „
„ creditului	—	—	188 „ 70 „

Obligatii desarcinarii pamentului in 9. Februaru 1865:

Bani 71.75 — Marfa 72.25